

TEIKIAMŲ SVEIKATOS PRIEŽIŪROS IR SOCIALINĖS RŪPYBOS PASLAUGŲ SISTEMOS GAIRĖS

2015 m. lapkritis

Sveiki atvykę į Šiaurės Airiją!

Atvykus gyventi į užsienio šalį, gali būti nelengva prisitaikyti, todėl paruošėme tam tikrą informaciją, kuri gali jums praversti. Šioje brošiūroje rasite informaciją apie socialinės priežiūros bei socialinės rūpybos paslaugas ir kaip jomis galite pasinaudoti. Mums svarbu, kad galėtumėte naudotis paslaugomis, kurios tenkintų jūsų individualius poreikius. Šiaurės Airijoje sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugos paprastai yra teikiamos nemokamai žmonėms, kurie laikomi nuolatinais šalies gyventojais. Tai priklauso nuo individualių aplinkybių, todėl, išskyrus kritinius atvejus, kai kuriems žmonėms gali tekti už tokias paslaugas mokėti.

Čia yra pateikta informacija apie sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugas Šiaurės Airijoje ir kaip jomis naudotis.

Kiti formatai

Šį dokumentą galima gauti ir kitokiais formatais bei kalbomis – etninių mažumų kalbomis, Brailio raštu, lengvai skaitomu šriftu, MP3 formatu. Tereikia pasiteirauti. Jeigu šio dokumento jums reikia kita kalba ar formatu, kreipkitės į savo regioninės tarnybos lygių galimybių pareigūną (kontaktinių duomenų ieškokite 1.3 punkte).

Turinys

		Puslapis
1	Įvadas	5
1.1	Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba	5
1.2	Regioninės sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos	5
1.3	Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos lygių galimybių pareigūnai	6
1.4	Vertėjai	8
1.5	Nemokamo gydymo prieinamumas	10
1.6	Prieiga prie sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugų: jūsų medicininė kortelė	11
2	Kaip galima patiems rūpintis savo sveikata?	12
2.1	Rūpinimasis savimi	12
2.2	Apie bendrosios praktikos gydytoją (arba šeimos gydytoją)	13
2.3	Bendrosios praktikos gydytojo paslaugos	13
2.4	Kaip rasti bendrosios praktikos gydytoją?	14
2.5	Skambutis į namus	14
2.6	Vizitai į namus	14
2.7	Vaistai ir receptai	14
3	Ne darbo valandomis teikiamos paslaugos	15
3.1	Nesunkių traumų skyrius	15
3.2	Ligoninės	16
3.3	Šiaurės Airijos naujųjų atvykėlių tarnyba	16
3.4	Skubiosios pagalbos paslaugos	18
3.5	Kas su jumis kalbės?	18
3.6	Ką daryti, jeigu anglų kalba nėra jūsų gimtoji kalba?	19
3.7	Kaip nustatoma, ar jūsų atvejis skubus?	19
3.8	Ką daryti laukiant atvykstančio greitosios medicinos pagalbos?	19
3.9	Ką daryti, jei greitoji medicinos pagalba jums ne pats tinkamiausias variantas?	20
3.10	Kas pas jus atvyks?	20
3.11	Kas bus daroma atvykus paramedikams?	21
3.12	Paslaugos besilaukiančioms moterims	21
3.13	Vizituojantys sveikatos priežiūros specialistai	22
3.14	Šeimos planavimo paslaugos	22
3.15	Kitos lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugos	22
3.16	Socialiniai darbuotojai	23
3.17	Vaiko ir suaugusiojo teisių apsaugos paslaugos	23

3.18	Psichinės sveikatos priežiūros paslaugos	24
3.19	Paslaugos neįgaliesiems	25
3.20	Asocijuotieji sveikatos priežiūros specialistai	25
3.21	Sveikatos priežiūra mokyklose	26
3.22	Vaikų skiepavimo programa	26
3.23	Vaistininko paslaugos	27
3.24	Dantistai	27
3.25	Akių gydytojai	27
4	Ką daryti, jeigu gaunamos paslaugos jūsų netenkina?	28
4.1	Skundų pateikimo tvarka	28
4.2	Kaip pateikti skundą?	28
4.3	Kaip pateikti skundą dėl gydytojo paslaugų?	28
5	Kas bus daroma toliau?	30
6	Kas bus, jeigu tarnybai išnagrinėjus jūsų skundą, rezultatais liktumėte nepatenkinti?	31
7	Kur dar galima kreiptis dėl patarimo ir informacijos?	31
7.1	Šiaurės Airijos pagalbos linijų tinklas	32

1. Įvadas

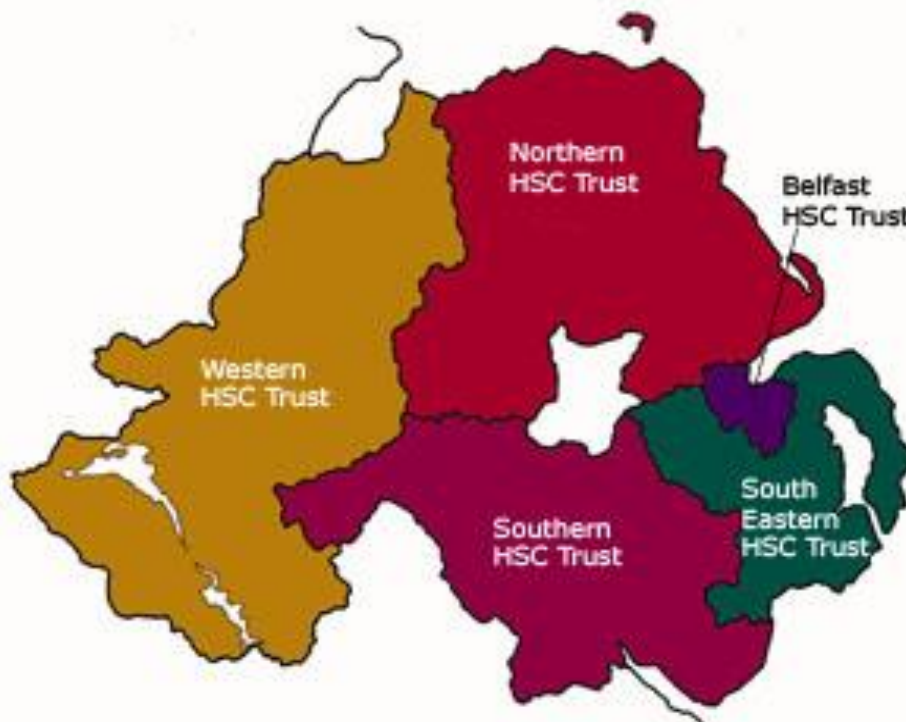
1.1 Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba

Šiaurės Airijoje nacionalinė sveikatos priežiūros paslaugų tarnyba yra vadinama Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba (toliau – Tarnyba). Ši Tarnyba Šiaurės Airijoje teikia skubios medicininės pagalbos paslaugas kritiniais atvejais bei socialinės rūpybos paslaugas, tokias kaip priežiūros namuose paslaugas, šeimoms ir vaikams skirtos paslaugas, dieninės priežiūros paslaugas ir socialinės rūpybos pobūdžio paslaugas.

Šiaurės Airijoje yra šešios, tokias paslaugas teikiančios regioninės sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos.

Žemiau pateiktame žemėlapyje yra parodyti penki Šiaurės Airijos regionai. Šie regionai yra vadinami sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos zonomis. Šiaurės Airijos Skubiosios medicininės pagalbos paslaugų tarnyba veikia visuose penkiuose šalies regionuose.

1.2 Regioninės sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos

Šiaurės regiono sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba (angl. Northern HSC Trust)

Belfasto sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba (angl. Belfast HSC Trust)

Vakarų regiono sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba (angl. Western HSC Trust)

Pietų regiono sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba (angl. Southern HSC Trust)

Pietryčių regiono sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba (angl. South Eastern HSC Trust)

1.3 Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos lygių galimybių pareigūnai:

<p>Belfasto sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba</p>	<p>Orla Barron sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos Lygių galimybių skyriaus vadovė 2–as aukštas McKinney House Musgrave Park Hospital BELFAST BT9 7JB</p>	<p>Tel.: 028 95046567 Tekstinis tel.: 028 90637406 orla.barron@belfasttrust.hscni.net</p>
<p>Pietų regiono sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba</p>	<p>Lynda Gordon Lygių galimybių skyriaus vadovė 2–as aukštas Hill Building St Luke’s Hospital Loughgall Rd ARMAGH BT61 7NQ</p>	<p>Tel.: 028 3741 2643 Tekstinis tel.: 028 3741 2446 lynda.gordon@southerntrust.hscni.net</p>
<p>Pietryčių regiono sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba</p>	<p>Susan Thompson Lygių galimybių skyriaus vadovė 3–as aukštas Lough House Ards Hospital NEWTOWNARDS BT23 4AS</p> <p>Suzanne McCartney Lygių galimybių skyriaus vadovė Lagan Valley Hospital LISBURN BT28 1JP</p>	<p>Tel.: 028 9151 2177 Tekstinis tel.: 028 9151 0137 susan.thompson@setrust.hscni.net</p> <p>Tel.: 028 9266 5141, papild. nr. 87604 Tekstinis tel.: 028 9263 3522 suzanne.mccartney@setrust.hscni.net</p>

Vakarų regiono sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba	Maura O'Neill Lygių galimybių skyriaus vadovė	Tel.: 028 82835278 Tekstinis tel.: 028 82835345 maura.oneill@westerntrust.hscni.net
	Siobhan O'Donnell Lygių galimybių skyriaus vadovė	Tel.: 028 82835278 Tekstinis tel.: 028 82835345 siobhan.odonnell@westerntrust.hscni.net

Šiaurės regiono sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnyba	Alison Irwin Lygių galimybių skyriaus vadovė Route Complex 8e Coleraine Road Ballymoney Co Antrim BT53 6BP	Tel.: 028 2766 1377 Mob. / tekst. tel: 07825667154 Faksas: 028 27661209 alison.irwin@northerntrust.hscni.net equality.unit@northerntrust.hscni.net
---	--	---

Šiaurės Airijos Skubiosios medicininės pagalbos paslaugų tarnyba	Michelle Lemon Žmogiškųjų išteklių skyriaus direktoriaus asistentė lygių galimybių, pacientų ir socialinės įtraukties bei pacientų patirties reikalams Ambulance Headquarters Site 30, Knockbracken Healthcare Park Saintfield Road BELFAST BT8 8SG	Tel.: 028 90400999 Tekstinis tel.: 028 9040 0871 Faksas: 028 9040 0903 El. paštas: Michelle.Lemon@nias.hscni.net
---	---	---

1.4 Vertėjai

Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugų tiekėjai supranta, kaip yra svarbu, kad naudodamiesi jų paslaugomis juos suprastumėte ir jie suprastų jus.

Šiaurės Airijos Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos Vertimo žodžiu tarnyba (angl. „The Northern Ireland Health and Social Care Interpreting Service“ (NIHSCIS)) stengiasi, kad pacientams, kuriems anglų kalba nėra gimtoji ar jie ja kalba prastai, būtų lengviau naudotis sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugomis. Ši tarnyba teikia vertėjų žodžiu paslaugas, t. y., toks vertėjas kartu su pacientu dalyvauja jo priėmime pas gydytoją. Ši paslauga yra nemokama. Be to, profesionali kalbos specialisto pagalba – tai jūsų teisė.

- NIHSCIS paslaugas teikia ištisą parą, be poilsio dienų (24/7).
- Vertėjai yra profesionalūs, akredituoti specialistai, turintys bendruomenės vertėjo žodžiu kvalifikaciją.
- Tarnybos vertėjai visada privalo segėti NIHSCIS ženklelį.
- Vertėjai privalo laikytis konfidencialumo įsipareigojimų:
- iki priėmimo pas specialistą vertėjas su pacientu / klientu susisieks tik tuo atveju, jeigu to paprašys sveikatos priežiūros ar socialinės rūpybos specialistas, norėdamas išsiaiškinti, ar pacientas / klientas ketina atvykti į priėmimą.
- prisistatydamas vertėjas privalo gauti leidimą atlikti vertimo paslaugas,
- organizacinė grupė, kuri rūpinasi paslaugų organizavimu, pasistengs, kad su tuo pačiu pacientu / klientu visada dirbtų tas pats vertėjas, jeigu to bus pageidaujama.

Ką privalo vertėjas žodžiu?

- Mokėti dvi kalbas ir žinoti, kaip versti žodžiu, kad padėtų susikalbėti
- Tiksliai versti (nebūtinai pažodžiui, bet tiksliai perteikti vykstančio pokalbio prasmę)
- Būti nešališkas ir laikytis konfidencialumo reikalavimų
- Paaikškinti kultūrinius aspektus ir atsižvelgti į kitus kultūrinius ar nuo aplinkybių priklausančius dalykus
- Jeigu įmanoma, nurodyti klientams / pacientams kitas paslaugas

Ko vertėjas žodžiu neprivalo?

- Raštu išversti ilgo dokumento
- Konsultuoti kliento (dvikalbės konsultacijos)
- Kalbėti už jus – vertėjas išvers tik tai, ką jūs sakote
- Prižiūrėti vaikų
- Teikti patarimų ar transporto paslaugų
- Nurodyti jūsų telefono numerio ar kitos kontaktinės informacijos

Jeigu jums reikia vertėjo žodžiu paslaugų

Jeigu jums reikia vertimo paslaugų, apie tai informuokite registruodamiesi pas specialistą arba atvykę į priimamąjį. Geriau apie tai pranešti iš anksto, kad jie turėtų laiko surasti jūsų kalbos vertėją. Registratūros arba priimamojo darbuotojas jūsų vardu užsakys vertėjo paslaugas.

Vertimas žodžiu telefonu

Kai kuriais atvejais yra patogiau teikti vertimo paslaugas telefonu arba, nepavykus rasti vertėjo, kuris galėtų atvykti į priėmimą pas specialistą, sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos specialistai gali naudotis vertimo telefonu paslaugomis per vertimo paslaugų tarnybą „Big Word“. „Big Word“ teikia vertimo žodžiu paslaugas telefonu per priėmimą pas sveikatos priežiūros arba socialinės rūpybos specialistą Šiaurės Airijoje. Tai profesionalūs, kvalifikuoti vertėjai, kuriems privalu laikytis to paties elgesio kodekso reikalavimų, kaip ir vertėjams, kurie dirba Šiaurės Airijos sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos vertimo žodžiu tarnybai.

1.5 *Nemokamo gydymo prieinamumas*

Šiaurės Airijoje sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugos paprastai yra teikiamos nemokamai žmonėms, kurie laikomi nuolatiniais šalies gyventojais. Tai reiškia, kad jums nereikia mokėti už priėmimą pas gydytoją ar turėti asmeninio sveikatos draudimo. Atsižvelgiant į aplinkybes, gali tekti mokėti tik už kai kurias sveikatos priežiūros paslaugas, kaip antai dantų ir akių gydymą.

Ar reikės mokėti už gydymą priklausys nuo to, kokio gydymo jums reikia ir, ar Šiaurės Airijoje gyvenate nuolatos ar tik lankotės. Jeigu gydymas skubus ir teikiamas skubiosios pagalbos skyriuje (angl. „emergency department“), sveikatos patikrinimo klinikoje (angl. „walk-in clinic“) arba nesunkių traumų skyriuje (angl. „minor injuries unit“), jis teikiamas nemokamai. Suteikus skubiąją medicininę pagalbą, pacientas toliau gali būti gydomas ligoninės stacionariame arba ambulatoriniame skyriuje ir už tokias paslaugas gali tekti mokėti, jeigu nesate nuolatinis Šiaurės Airijos gyventojas arba, jeigu neatitinkate bent vieno iš kriterijų, pagal kuriuos šios lengvatos yra teikiamos.

1.6 Prieiga prie sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugų – jūsų medicininė kortelė

Kad galėtumėte naudotis šiomis paslaugomis, turite užsiregistruoti pas bendrosios praktikos gydytoją.

Bendrosios praktikos gydytojas arba šeimos gydytojas galės jums pasiūlyti prieigą prie pačių įvairiausių paslaugų. Kai kurie bendrosios praktikos gydytojai dirba individualiai, kiti dirba kartu su kitais gydytojais vienoje klinikoje arba sveikatos priežiūros centruose.

Pas bendrosios praktikos gydytoją reikėtų užsiregistruoti vos tik atvykus į Šiaurės Airiją. Neverta laukti, kol jums prireiks sveikatos priežiūros ar socialinės rūpybos paslaugų. Registruodamiesi, turėsite užpildyti paraiškos formą. Ji vadinama forma HS22X. Ją galima gauti įvairiomis kalbomis. Norėdami gauti šią formą, spustelėkite nuorodą:
<http://www.hscbusiness.hscni.net/1814.htm>

Formą HS22X ir jos verstinius variantus galima rasti pas bet kurį bendrosios praktikos gydytoją arba Verslo paslaugų organizacijoje (angl. „Business Services Organisation“ (BSO)), kuri atsako už jūsų registraciją. Jų kontaktinė informacija:

Business Services Organisation
Headquarters
2 Franklin Street
Belfast BT2 8DQ
Tel.: (028) 9032 4431
Tekstinis tel.: (028) 9053 5575
Nusiskundimai: Complaints.bso@hscni.net
Interneto svetainė: <http://www.hscbusiness.hscni.net>

Gavę paraiškos formą, ją užpildykite ir kartu su dokumentu, patvirtinančiu jūsų tapatybę bei galimybę naudotis šiomis paslaugomis, pristatykite į pasirinktą bendrosios praktikos gydytojo kliniką. Jeigu jie sutiks priimti jus kaip pacientą, jie priims jūsų paraišką ir patikrins jūsų dokumentus. Tuomet gausite BSO išduotą medicininę kortelę. Tai gali užtrukti iki aštuonių savaičių. Už medicininę kortelę mokėti nereikia. Medicininė kortelė – svarbus dokumentas, nes suteikia jums teisę naudotis įvairiomis paslaugomis.

2. Kaip galima rūpintis savo sveikata?

Svarbiausia – tinkamas pasirinkimas

2.1 Rūpinimasis savimi

Jeigu tik šiek tiek negaluoiate arba nesunkiai susižeidėte, geriausia savimi pasirūpinti patiems. Daugybę tokių bendrų susirgimų ir nusiskundimų, kaip įvairius negalavimus, kosulį, peršalimą, pilvo, gerklės skausmus galima gydyti nereceptiniais vaistais ir poilsiu. Svarbiausia neužmiršti, kad tokie negalavimai paprastai praeina negydomi. Be recepto galite įsigyti tokių vaistų, kuriais galite gydytis patys: paracetamolis, aspirinas, ibuprofenas, geriamieji rehidratacijos tirpalai, vaistai nuo virškinimo sutrikimų, medicininiai pleistrai ir termometrai. Būtinai laikykitės ant pakuotės pateiktų nurodymų.

Jeigu ir toliau jaustumėtės prastai, kreipkitės į vietinį gydytoją arba bendrosios praktikos gydytoją.

2.2 Apie bendrosios praktikos gydytoją (arba šeimos gydytoją)

Vietinis arba šeimos gydytojas, dar vadinamas bendrosios praktikos gydytoju (angl. „General Practitioner“ (GP)), rūpinasi vietinėje bendruomenėje gyvenančių žmonių sveikata ir padeda spręsti pačias įvairiausias jų sveikatos problemas. Visoje Šiaurės Airijoje veikia daugiau kaip 350 bendrosios praktikos gydytojų klinikų.

2.3 Bendrosios praktikos gydytojo paslaugos

Bendrosios praktikos gydytojai teikia įvairias paslaugas:

- Konsultuoja įvairiais medicininiais klausimais
- Atlieka pacientų medicininę apžiūrą
- Pagal simptomus diagnozuoja ligas
- Išrašo vaistus
- Atlieka sveikatos patikrą ir šviečiamąjį darbą
- Skiepija
- Atlieka nesudėtingas chirurgines operacijas
- Užtikrina nuolatinę pacientų, sergančių ilgalaikėmis arba chroniškėmis ligomis, priežiūrą
- Pas kai kuriuos bendrosios praktikos gydytojus galima užsiregistruoti ir pakartotinai paprašyti receptinių vaistų internetu (per jų klinikos interneto svetainę).

Bendrosios praktikos gydytojas turi jums padėti pasirūpinti savo sveikata. Jis nuspręs, ar jums reikia apsilankyti pas kurį nors kitą sveikatos priežiūros specialistą, o esant reikalui suorganizuos priėmimą. Bendrosios praktikos gydytojas taip pat nuspręs, kokių vaistų jums reikia ir juos išrašys.

Turite teisę būti gydomas vieno iš pasirinktoje bendrosios praktikos gydytojų klinikoje dirbančio gydytojo. Neturite teisės reikalauti, kad jus priimtų konkretus bendrosios praktikos gydytojas.

Kai užsiregistruosite pas bendrosios praktikos gydytoją, jus priims bet kuris toje klinikoje dirbantis gydytojas, be to, gali būti, kad kitą kartą jus priims jau kitas gydytojas, tačiau jūsų gydymo tęstinumas vis tiek bus užtikrintas. Jeigu norite, kad jus priimtų bendrosios praktikos gydytojas, turite paskambinti arba tiesiog užėiti į kliniką. Yra bendrosios praktikos gydytojų, kurie jus priims ir be išankstinio susitarimo.

2.4 Kaip susirasti bendrosios praktikos kliniką?

Šiaurės Airijoje veikia daugiau kaip 350 bendrosios praktikos gydytojų klinikų. Susiraskite artimiausią bendrosios praktikos gydytojo kabinetą: <http://servicefinder.hscni.net>.

Labai svarbu žinoti savo pagrindines teises:

- Turite teisę reikalauti, kad jus gydytų tos pačios lyties gydytojas kaip ir jūs.
- Taip pat turite teisę bet kada pereiti gydytis į kitą bendrosios praktikos gydytojų kliniką.

2.5 Skambutis į namus

Kai kurių bendrosios praktikos gydytojų galima prašyti paskambinti į namus – jie paskambins per tam tikrą, jums patogų laiko tarpą.

2.6 Vizitai į namus

Jeigu jaučiatės taip prastai, kad pas gydytoją atvykti negalite, bendrosios praktikos gydytojas gali atvykti pas jus į namus. Tokiais atvejais reikia paskambinti į bendrosios praktikos gydytojo kliniką, tačiau negalite reikalauti, kad gydytojas būtinai atvyktų. Gydytojas pas jus į namus atvyks tik tuo atveju, jeigu manys, kad tai būtina dėl jūsų sveikatos būklės.

2.7 Vaistai ir receptai

Jeigu bendrosios praktikos gydytojas nuspręs, kad jums reikalingi vaistai, jis jums juos išrašys. Gautą receptą turite pateikti vaistinėje, kur ir gausite išrašytus vaistus. Žr. skirsnį apie vaistinės paslaugas

3. Ne darbo valandomis teikiamos paslaugos

Paprastai bendrosios praktikos gydytojai dirba nuo pirmadienio iki penktadienio, konkrečioje klinikoje nurodytomis valandomis. Naktimis, savaitgaliais ir per valstybines šventes šias paslaugas po darbo valandų teikia specialūs centrai. Klinikose rasite informacijos apie tai, kaip su tokiu centru susisiekti, jei gydytojo paslaugų jums prireiktų ne darbo valandomis. Paskambinę į kliniką turėtumėte išgirsti įrašytą pranešimą, be to, turėtų būti pranešimas ant klinikos durų.

Visuose, ne darbo valandomis veikiančiuose centruose yra teikiamos skubiosios medicininės pagalbos paslaugos, kai negalima laukti, kol atsidarys bendrosios praktikos gydytojų klinika. Šiuose centruose paslaugos teikiamos net ir neužsiregistravusiems pas vietinį bendrosios praktikos gydytoją pacientams.

Gydytojo paslaugos ne darbo valandomis teikiamos tada, kai reikia neatidėliotinos medicininės pagalbos, tačiau bendrosios praktikos gydytojas nebedirba. Gydytojo paslaugos ne darbo valandomis yra teikiamos kiekvieną darbo dieną nuo 18 val. iki kito ryto, kol atsidaro bendrosios praktikos gydytojo kabinetas. Šeštadieniais, sekmadieniais ir per valstybines šventes jos teikiamos ištisą parą. Atminkite, kad pirmiausia turite paskambinti. Gydytojas arba slaugos specialistas telefonu jus pakonsultuos ir nuspręs, ar jus turėtų apžiūrėti gydytojas, arba, jeigu reikės, nukreips pas kitą specialistą. Bendrosios praktikos gydytojas turės vietinio centro, teikiančio tokias paslaugas kontaktinę informaciją.

Ne darbo valandomis gydytojo paslaugas teikiančią centrą galima susirasti per vietinę bendrosios praktikos gydytojų kliniką ir internetu:

www.nidirect.gov.uk/choosewell.

3.1 Nesunkių traumų skyrius

Nesunkių traumų skyriuose gydomas traumas, kurios yra nesunkios ir nepavojingos gyvybei:

- viršutinių ir apatinių galūnių traumas,
- kaulų lūžiai, patempimai, sumušimai ir žaizdos,
- žmonių, gyvūnų ir vabzdžių įkandimai,
- nudegimai ir nusiplikymai,
- pūliniai ir žaizdų infekcijos,

- nesunkios galvos traumos,
- nosies lūžiai ir kraujavimas iš nosies,
- pašaliniai objektai nosyje ir akyse.

Jeigu jūs arba vyresnis nei penkerių metų vaikas patirtų nesunkią traumą, galite kreiptis pagalbos į vieną iš nesunkių traumų skyrių. Jaunesnius nei penkerių metų vaikus būtina atvežti į artimiausią skubiosios pagalbos skyrių.

3.2 Ligoninės

Į ligoninę, pas specialistą jus gali nukreipti bendrosios praktikos gydytojas arba į ligoninę jums gali tekti vykti dėl skubaus pobūdžio gydymo.

Jeigu bendrosios praktikos gydytojas negalėtų jums pasiūlyti reikiamo gydymo, jis jus gali nukreipti į ligoninę, kad jums būtų atlikti tyrimai, suteiktos gydymo paslaugos arba, kad jus apžiūrėtų atitinkamos srities specialistas.

Jeigu bendrosios praktikos gydytojas jums išduoda siuntimą, vadinasi esate siunčiami pas konsultantą ar specialistą dėl tyrimų arba gydymo. Iš ligoninės arba klinikos gausite laišką, kuriame bus pateikta informacija apie priėmimą pas specialistą. Priėmimo pas daugumą specialistų gali tekti kurį laiką palaukti. Jeigu negalite atvykti į paskirtą priėmimą, turite jį atšaukti. Jums bus nurodyta kito priėmimo data.

Specialistas jus apžiūrės ir su jumis aptars jūsų sveikatos problemas. Jeigu reikės, specialistas pasirūpins, kad jums būtų atlikti tyrimai. Tokiu atveju iš ligoninės gausite kitą laišką, kuriame bus nurodyta, kada turite vėl atvykti, kad jums būtų atlikti tyrimai.

3.3 Šiaurės Airijos paslaugų naujesiems atvykėliams tarnyba (NINES)

Kartu su Visuomenės sveikatos agentūra (angl. „Public Health Agency“) bei Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos taryba (angl. „Health and Social Care Board“) Belfasto sveikatos ir socialinės rūpybos tarnyba įsteigė regioninę tarnybą, kurioje dirbantys sveikatos priežiūros specialistai teikia paslaugas naujai atvykusiesiems į Šiaurės Airiją.

Pagal šį projektą teikiamos įvairios konsultacijos, kad būtų užtikrinta geresnė naujųjų imigrantų, politinio prieglobsčio siekiančių asmenų, pabėgėlių ir tikslinės vaikų iki 16 metų grupės sveikata ir socialinė gerovė.

Šios unikalios paslaugos tikslas – pasiūlyti visiems atvykėliams galimybę pasitikrinti sveikatą, paskiepyti savo vaikus, juos šviesti sveikatos klausimais ir nukreipti pas kitus specialistus. Tokie pacientai gali kreiptis į įvairias klinikas dėl sveikatos ir socialinės gerovės problemų – sveikatos tikrinimo klinikas, kuriose gali sulaukti konsultacijų, sveikatos būklės įvertinimo klinikas, kuriose jie gali pasitikrinti sveikatą, pasiskiepyti, dalyvauti sveikatinimo programose.

Jiems yra siūlomas holistinis jų sveikatos įvertinimas, užkrečiamų ligų tyrimai (tuberkuliozės, hepatito B ir hepatito C), ypač jeigu pacientai atvyko iš šalių, kuriose yra didesnė rizika tokiomis ligomis užsikrėsti, skiepai. Užsiregistravus pas bendrosios praktikos gydytoją ar dantistą, yra teikiamos konsultacijos ir pagalba, siuntimai pas kitus specialistus ir į kitas tarnybas.

Teikiamos paslaugos:

- Pacientui išduodamas pasas (kuris gali būti išduotas viena iš penkių kalbų), kad palengvintų įvairių tarnybų bendradarbiavimą.
- Pacientai tokį pasą atsineša į priėmimą pas gydytoją.
- Įodinio tuberkulino mėginio (Mantoux mėginio) ir BCG vakcinos¹ programa vaikams iki 6 metų.
- Parama registruojantis pas bendrosios praktikos gydytoją, dantistą ar akių gydytoją.
- Sveikatos patikrinimas, ypač dėl tuberkuliozės, kraujo spaudimo matavimas, šlapimo tyrimai, gliukozės koncentracijos kraujyje tyrimas.
- Kraujo tyrimai.
- Išduodami tiesioginiai siuntimai pas specialistus, pvz., į urogenitalinės medicinos klinikas, pas nėščiųjų priežiūros specialistus.
- Skubiai daromos krūtinės ląstos rentgeno nuotraukos leidžia anksti diagnozuoti tuberkuliozę ir iš karto nukreipti pacientus į

---

¹ BCG (pranc. Bacille Calmette–Guerin) vakcina, kuria skiepijama siekiant apsaugoti nuo tuberkuliozės. Ši vakcina taip buvo pavadinta ją sukūrusių gydytojų Calmette ir Guerin garbei.

atitinkamas klinikas, kur atliekami tyrimai ir, jeigu reikia, skiriamas gydymas.

- Parama pacientams.
- Konfidenciali pagalba ir patarimai

Daugiau informacijos apie siūlomas paslaugas, klinikų darbo laiką, dėl siuntimų kreipkitės į Šiaurės Airijos Naujųjų atvykėlių tarnybą nuo pirmadienio iki penktadienio tel. (028) 9056 5909.

3.4 Skubiosios pagalbos paslaugos

Skubiais kritiniais atvejais reikia kreiptis į vietinį skubiosios pagalbos skyrių.

Dėl skubiosios pagalbos galite skambinti numeriais 999 arba 112. Prieš skambindami gerai papagalvokite, ar savo arba žmogaus, dėl kurio skambinate, sveikatos būkle negalite pasirūpinti patys, pasiteiraudami vaistininko patarimo, bendrosios praktikos gydytojo patarimo arba patys nuvykdami į skubiosios pagalbos skyrių. Greitąją medicininę pagalbą reikėtų kviesti tik tuo atveju, kai tikrai gresia pavojus gyvybei. Jeigu jums būtina kviesti greitąją medicininę pagalbą, skambinkite telefonu 999 arba 112, o operatoriui paklausus, kurios paslaugos jums reikia, atsakykite „ambulance“ (greitoji medicininė pagalba).

3.5 Kas su jumis kalbėsis?

Būsité sujungti su skubiosios medicininės pagalbos valdymo centru, kurio darbuotojams reikės pateikti tokią informaciją:

- telefono numerį,
- incidento vietą,
- incidento pobūdį.

Jeigu reikės, greitoji pagalba pas jus bus išsiųsta kiek įmanoma greičiau.

3.6 Ką daryti, jeigu anglų kalba nėra jūsų gimtoji kalba?

Jeigu anglų kalba nėra jūsų gimtoji kalba, greitosios medicininės pagalbos tarnyba gali greitai pasirūpinti, kad susikalbėti padėtų telefonu verčiantis vertėjas:

Telefonu verčiantys vertėjai:

- yra pasiekiami ištisą parą, be poilsio dienų, ištisus metus,
- yra profesionalūs, kvalifikuoti specialistai,
- dirba pagal sutartį su vertimo paslaugų tarnyba „The Big Word“.

Vertėjas žodžiu:

- moka dvi kalbas ir žino, kaip versti žodžiu, kad padėtų susikalbėti,
- verčia tiksliai,
- yra nešališkas ir laikosi konfidencialumo reikalavimų.
- už jus nekalbės – tik išvers tai, ką jūs pasakėte.

3.7 Kaip nustatoma, ar jūsų atvejis skubus?

Telefonu su jumis kalbantis asmuo jums užduos klausimus, kurie padės nustatyti, ar jūsų situacija rimta ir, ar jums reikia skubios pagalbos. Skambučiams į greitosios medicininės pagalbos tarnybą pirmenybė yra skiriama pagal klinikinius pacientų poreikius, t. y. pirmiausia pagalba teikiama tiems, kurriems jos labiausiai reikia.

3.8 Ką daryti belaukiant atvykstančio greitosios medicinos pagalbos?

Priklausomai nuo aplinkybių į skambutį atsiliepęs asmuo gali su jumis kalbėtis iki pat tada, kol greitosios pagalbos automobilis atvyks ir duoti jums praktiškų patarimų. Gali būti patarti ir kokių veiksmų imtis:

- paguldyti pacientą į tam tikrą padėtį,
- atlaisvinti paciento kvėpavimo takus,
- sustabdyti kraujoplūdį,
- atlikti dirbtinį kvėpavimą ir širdies masažą.

3.9 Ką daryti, jeigu greitoji medicinos pagalba jums ne pats tinkamiausias variantas?

Iš pateiktos informacijos gali paaiškėti, kad greitoji pagalba jūsų problemai išspręsti nėra būtina. Tokiais atvejais greitosios medicininės pagalbos tarnyba jus gali nukreipti pas joje budintį gydytoją, kuris jums patars, kokių priemonių galite imtis jūsų negalavimo atveju.

Greitosios medicininės pagalbos tarnyba jus gali nukreipti ir į kitas, jums tinkamesnes tarnybas, priklausančias sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos sistemai, kurios jums padės spręsti jūsų problemas.

3.10 Kas pas jus atvyks?

Jeigu gresia pavojus kieno nors gyvybei, Šiaurės Airijoje pas pacientą atvyksta du greitosios medicininės pagalbos specialistai. Šiaurės Airijos greitosios medicinos pagalbos tarnyba taip pat sėkmingai naudojami ir greitojo reagavimo paramedikų paslaugomis, kurie atvyksta lengvuoju automobiliu. Tokiuose automobiliuose yra visa gyvybei gelbėti reikalinga įranga. Automobilis įvykio vietą gali pasiekti greičiau, todėl paramedikai gali anksčiau pradėti gydymą.

Vėliau atvyksta greitosios pagalbos darbuotojai, kurie padeda paramedikams ir perveža pacientą į skubiosios pagalbos skyrių.

Jūsų bus klausama tokios informacijos kaip jūsų vardas, buvimo vieta, medicininės problemos pobūdis. Greitosios pagalbos automobilis pas jus bus išsiųstas kiek įmanoma greičiau. Tai nemokama paslauga.

Greitosios pagalbos automobilis jus nuveš į ligoninės skubiosios pagalbos skyrių, kur jus apžiūrės gydytojas. Šis gydymas taip pat nieko nekainuoja.

Toliau pateikiamas ligoninės paslaugų sąrašas:

- Skubiosios pagalbos skyriai – ištisą parą teikiamas skubus gydymas.
- Stacionarinės paslaugos – atliekamos operacijos ir teikiamas gydymas; pacientai ligoninėje lieka per naktį ir ilgiau.
- Dienos paslaugos – atliekamos nedidelės operacijos ir tyrimai, pacientas išrašomas į namus tą pačią dieną.
- Ambulatorinės paslaugos – priėmimas pas įvairių klinikinių sričių specialistus.

3.11 Kas bus daroma atvykus paramedikams?

Įvertinę paciento būklę ir (galbūt) suteikę gydymą, paramedikai gali nuspręsti, kad:

- toliau pacientas turi būti gydomas skubiosios pagalbos skyriuje, todėl reikia greitosios pagalbos automobilio,
- toliau pacientas turi būti gydomas skubiosios pagalbos skyriuje, tačiau greitosios pagalbos automobilio nereikia,
- tolesnio gydymo nereikia, pacientas gali likti namuose,
- pacientas gali būti nukreiptas pas kitą sveikatos priežiūros specialistą iš sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos sistemos, pvz., pas bendrosios praktikos gydytoją ar rajono sveikatos priežiūros specialistą,
- pacientas gali būti siunčiamas pas specialistą ar į jo gydymui tinkamesnį centrą, priklausantį sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos sistemai.

NEUŽMIRŠKITE – GREITĄJĄ PAGALBĄ REIKĖTŲ KVIESTI TIK YPATINGU ATVEJU

3.12 Paslaugos besilaukiančioms moterims

Jeigu planuojate turėti vaikų arba manote, kad laukiatės, turėtumėte kiek įmanoma anksčiau apsilankyti pas bendrosios praktikos gydytoją. Gydytojas patikrins, ar jūs tikrai laukiatės, pakonsultuos sveikatos klausimais ir padės apsispręsti, kur ir kaip gimdyti.

Akušerės yra specialiai parengtos rūpintis jumis ir jūsų naujagimiu. Jos dirba ir ligoninėse, ir bendruomenėje. Jos jus prižiūrės nėštumo metu, padės pasiruošti gimdymui, rūpinsis jumis gimdymo metu ir 28 dienas po gimdymo. Bendruomenės akušerė jums paskambins ir jus aplankys po kūdikio gimimo dėl bendros apžiūros. Akušerė jus aplankys jūsų namuose, kai ten grįšite iš ligoninės. Jums dėl to rūpintis nereikia, nes viskuo pasirūpins ligoninė.

3.13 Vizituojantys sveikatos priežiūros specialistai

Vizituojantys sveikatos priežiūros specialistai – tai bendruomenės visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, specialiai parengti tam, kad padėtų šeimoms ir vaikams sveikatos ir socialinės gerovės klausimais.

Sveikatos priežiūros specialistas jus aplankys prieš gimdymą ir praėjus 10–14 dienų po gimdymo. Vėlesnių apsilankymų dažnumas priklausys nuo šeimos sveikatos vertinimo rezultatų. Vizituojantis sveikatos priežiūros specialistas tikrins kūdikio sveikatą ir raidą iki jis bus pasirengęs lankyti mokyklą. Sveikatos priežiūros specialistas taip pat teiks šeimai paramą ir pagalbą visais sveikatos aspektais, tokiais kaip pogimdyminė depresija, miegas, maitinimas, skiepai ir elgesys. Jeigu jūsų vaikas turi sveikatos problemų, sveikatos priežiūros specialistas nukreips jį tolesniems tyrimams ir gydymui.

3.14 Šeimos planavimo paslaugos

Šeimos planavimo specialistai siūlo nemokamas konsultacijas kontracepcijos klausimais, gimdos kaklelio tyrimus, lytinės sveikatos tyrimus, patarimus ir gydymą.

Šios paslaugos teikiamos vietinėse šeimos planavimo klinikose ir pas kai kuriuos bendrosios praktikos gydytojus.

Informacijos apie šeimos planavimo klinikas jums gali suteikti bendrosios praktikos gydytojas, akušerė arba vizituojantis sveikatos priežiūros specialistas. Šeimos planavimo paslaugos yra nemokamos ir visiškai konfidencialios.

Šeimos planavimo asociacija (angl. „Family Planning Association“ (FPA)) nuo pirmadienio iki penktadienio 9.00–17.00 val. teikia konfidencialias informacines paslaugas telefonu 0845 122 8687 (vietiniais tarifais) įvairiais seksualinės sveikatos klausimais.

3.15 Kitos lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugos

Klinikos, kurių specializacija – lytiniu keliu perduodamos ligos, vadinamos urogenitalinės medicinos ir lytinės sveikatos klinikomis.

Tokios artimiausios klinikos telefoną galite susirasti telefonų knygoje. Ieškokite prie „GUM (genitourinary medicine)“ – urogenitalinė medicina, „Sexually Transmitted Diseases“ (lytiškai plintančios ligos), „special clinic“ (specialioji klinika) arba „sexual health clinic“ (lytinės sveikatos klinika). Galite kreiptis į tas klinikas, nes gydymas ten taip pat:

- nemokamas ir konfidencialus – be jūsų leidimo jie į nieką nesikreips, net ir į jūsų bendrosios praktikos gydytoją, be to, jie atviri visiems (nepriklausomai nuo amžiaus, lytinės orientacijos ir t. t.).

Norėdami susirasti artimiausią kliniką, spustelėkite šią nuorodą:
<http://www.nidirect.gov.uk/index/information-and-services/health-and-well-being/health-services/doctors-dentists-and-other-health-services/genitourinary-medicine-gum-clinics.htm>

3.16 Socialiniai darbuotojai

Socialiniai darbuotojai teikia patarimus ir paramą žmonėms su įvairiais socialiniais poreikiais, tokiais kaip santykiai, alkoholio ar šeimos problemos, negalia, bendrosios fizinės ir psichinės sveikatos problemos, vaikų teisių apsauga.

Paslaugos teikiamos bet kokio amžiaus žmonėms, pradedant vaikais ir baigiant pagyvenusiais žmonėmis. Paslaugų suaugusiesiems skyriuje dirbantys socialiniai darbuotojai nagrinėja vyresnio amžiaus žmonių, žmonių su fizine ar mokymosi negalia, psichikos sveikatos problemomis poreikius. Jie dirba su tokias problemas turinčiais žmonėmis individualiai ir padeda jiems gyventi pasirinktą gyvenimą, taip pat dirba su jų šeimomis ir bendruomene, kad padėtų jiems siekti užsibrėžto tikslo. Socialinis darbuotojas padės pasinaudoti paslaugomis ar ištekliais, reikalingais užsibrėžto tikslo pasiekti, pavyzdžiui, priežiūra ir parama namuose, atokvėpio paslaugos artimiesiems, priežiūra slaugos namuose. Socialiniai darbuotojai padeda žmonėms susiprasti, kaip gyventi toliau po trauminio gyvenimo įvykio ir padeda jiems ieškoti tinkamų sprendimų.

3.17 Vaiko ir suaugusiojo teisių apsaugos paslaugos

Būna ir taip, kad socialiniams darbuotojams tenka įsikišti, idant apsaugotų vaikus ar suaugusiuosius nuo žalos. Šiaurės Airijos

Socialinės rūpybos tarnyba pagal įstatymus privalo saugoti tuos, kuriems gresia didesnė rizika arba kurie jau tapo smurto ir netinkamo visuomenės elgesio aukomis.

Jeigu jums kelia nerimą kokio nors vaiko saugumas ar gerovė, jeigu manote, kad tokiam vaikui gali būti pakenkta, toliau nurodytu numeriu kreipkitės į vaikų apsaugos „Gateway“ grupę:

Belfasto tarnyba:	028 9050 7000
Šiaurės regiono tarnyba:	0300 1234333
Vakarų regiono tarnyba:	028 7131 4090
Pietryčių regiono tarnyba:	0300 1000300
Pietų regiono tarnyba:	0800 7837745

Jeigu jums kelia nerimą kokio nors suaugusiojo saugumas ar gerovė, jeigu manote, kad tokiam asmeniui gali būti pakenkta, toliau nurodytu numeriu kreipkitės į suaugusiųjų apsaugos „Gateway“ grupę:

Belfasto tarnyba:	028 95041744
Šiaurės regiono tarnyba:	028 94413125
Vakarų regiono tarnyba:	028 71611366/ 028 82835960
Pietryčių regiono tarnyba:	028 92501227
Pietų regiono tarnyba:	028 3083 2650

Ne darbo valandomis socialinio darbuotojo paslaugos suaugusiesiems ir vaikams yra siūlomos šiuo numeriu: 028 9504 9999

Skubiu atveju pagalbos galima kreiptis ir į Šiaurės Airijos policijos tarnybą (angl. „Police Service of Northern Ireland“ (PSNI): 999.

3.18 Psichinės sveikatos priežiūros paslaugos

Jeigu turite psichinės sveikatos problemų, pirmiausia apsilankykite pas bendrosios praktikos gydytoją. Jis įvertins jūsų būklę ir pasiūlys vaistų bei stebės jūsų būklę, arba, jeigu reikės, jus nukreips pas specialistą, tokį kaip psichiatras, psichologas ar konsultantas. Tam tikros problemos atveju bendrosios praktikos gydytojas gali jums rekomenduoti atitinkamą paramos grupę. Jeigu jūsų priežiūroje dalyvauja kiti asmenys, tokie kaip psichiatras, socialinis darbuotojas ar šeimos nariai, jūsų gydytojas gali su jais bendradarbiauti, kad užtikrintų jums tinkamiausią gydymą, priežiūrą ir paramą.

3.19 Paslaugos neįgaliesiems

Siekiant patenkinti asmenų su negalia (įskaitant mokymosi, psichinę, fizinę ar sensorinę negalią) bei jų šeimų ar globėjų poreikius, visoje Šiaurės Airijoje teikiamos įvairios sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugos. Jos apima vertinimą, konsultavimą, pagalbą kasdiniame gyvenime, specialios įrangos teikimą, rehabilitaciją, paramą ir atokvėpio paslaugas artimiesiems.

Bendrosios praktikos gydytojas jums gali suteikti daugiau informacijos apie teikiamas paslaugas.

3.20 Asocijuotieji sveikatos priežiūros specialistai

Prie asocijuotųjų sveikatos priežiūros specialistų priskiriami septynių sričių specialistai:

- Mityba ir dietologija
- Ergoterapija
- Logopedinė ir kalbos terapija
- Fizioterapija
- Podiatrija
- Regos terapija
- Oftalmologija (akių priežiūra).

Šie specialistai dirba su visų amžiaus grupių pacientais ligoninėse, pacientų namuose, klinikose, gydytojų priimamuosiuose ir mokyklose. Jų ypatingi įgūdžiai ir žinios padeda žmonėms:

- atgauti judrumą ir mobilumą,
- pagerinti mitybą,
- tobulinti bendravimo gebėjimus,
- atgauti pasitikėjimą savo jėgomis kasdiniame gyvenime.

3.21 Sveikatos priežiūra mokyklose

Mokyklose dirbančios medicinos seserys atlieka bendrąjį visų mokinių sveikatos vertinimą pirmaisiais mokymosi pradinėje mokykloje metais ir pirmaisiais mokymosi vidurinėje mokykloje metais. Paprastai į tokį patikrinimą yra kviečiami tėvai, kad kartu galėtų aptarti savo vaiko sveikatą ir raidą. Ypatingas dėmesys skiriamas skiepams, regos ir klausos patikrinimui, ūgio ir kūno masės indekso matavimui. Jeigu vaikas turi kokių nors sveikatos poreikių, mokyklos medicinos sesuo tai aptaria su tėvais arba globėjais ir ji gali nukreipti vaiką tolesniems tyrimams ir gydymui.

3.22 Vaikų skiepavimo programa

Skiepai yra geriausias ir saugiausias būdas apsaugoti jūsų kūdikį ar vaiką nuo įvairių infekcinių ligų, tokių kaip tymai. Paprastai kūdikiai pirmą kartą yra skiepjami sulaukę 8 savaičių. Juos skiepia bendrosios praktikos gydytojo klinikoje. Siekiant, kad vaikas būtų visiškai apsaugotas, jam reikės ne vienos vakcinos, todėl būtina jį paskiepyti visomis rekomenduojamomis vakcinomis.

Net jeigu ir praleisite kurią nors dozę, galite savo vaiką paskiepyti netgi praėjus gan ilgam laiko tarpui. Nereikia viso skiepų kurso pradėti nuo pradžių. Kai kurios ligos pavojingesnės vyresnio amžiaus vaikams, todėl labai svarbu juos paskiepyti pakartotinėmis dozėmis. Šiaurės Airijoje siūloma skiepyti nuo šių ligų: poliomielito, difterijos, stabligės, kokliušo, B tipo *haemophilus influenzae* infekcijos, C grupės meningokoko, tymų, epideminio parotito (liaudiškai dar vadinamo kiaulyte) ir raudonukės. Už šiuos skiepus mokėti nereikia.

Informaciją įvairiomis kalbomis apie tuberkuliozę ir ligas, kuriomis galima susirgti užsikrėtus BCG bakterija, galima rasti Visuomenės sveikatos agentūros interneto svetainėje: <http://www.publichealth.hscni.net/>

Informaciniuose lapeliuose bus patiekta informacijos apie simptomus, prevenciją ir gydymą.

Bendrosios praktikos gydytojas, vizituojantis sveikatos priežiūros darbuotojas, mokyklos medicinos sesuo arba bendrosios praktikos gydytojo klinikoje dirbantis sveikatos priežiūros specialistas atsakys į visus jūsų klausimus apie skiepus.

3.23 Vaistininko paslaugos

Vaistininkai yra vaistų specialistai ir žino, kaip vaistai veikia. Bendrosios praktikos gydytojas nusprendžia, kokių vaistų jums reikia. Jis jums išduos receptu vadinamą formą, kurią pateikę vaistinėje galėsite pasiimti vaistus. Be recepto vaistininkas vaistų jums duoti negali, išskyrus kai kuriuos įprastus vaistus, tokius kaip nuskausminamieji, kuriuos galite rasti prekybos centruose ir kitose parduotuvėse. Šiuo metu receptiniai vaistai Šiaurės Airijoje yra nemokami.

Vaistininkai teikia ir kitokias paslaugas, susijusias su konkrečiomis sveikatos problemomis, pvz. skubioji kontracepcija, nėštumo tyrimai, adatų keitimas, deguonies ar nelaikymo reikmenys, gali patarti sveikos gyvensenos bei nesunkių negalavimų klausimais (virusai, alergijos, moters sveikata ar įvairūs skausmai).

Jūsų vietinių vaistinių budėjimo grafikas yra skelbiamas internete adresu: <http://www.hscbusiness.hscni.net/services/pharmacyota.htm>.

3.24 Dantistai

Jeigu jums reikalingas dantų gydymas, pirmiausia teks užsiregistruoti pas dantistą. Tam privalote turėti medicininę kortelę. Net jeigu Šiaurės Airijoje tik lankotės, jums vis tiek bus prieinamas tam tikras gydymas. Turite pasirūpinti, kad jus priėmęs dantistas gydytų jus kaip sveikatos priežiūros sistemos pacientą. Ar už konkrečias dantų priežiūros paslaugas reikės mokėti priklausys nuo konkrečių aplinkybių – jūsų amžiaus (jei esate jaunesni nei 16 arba 19 metų), ar mokotės dieninėse studijose ir, jei laukiatės.

Dantistą Šiaurės Airijoje galite rasti:

<http://www.hscbusiness.hscni.net/services/2070.htm>

3.25 Akių gydytojai

Jeigu jums reikia pasitikrinti akis, kreipkitės į registruotą akių gydytoją. Ar už konkrečias akių gydytojo paslaugas reikės mokėti priklausys nuo konkrečių aplinkybių – jūsų amžiaus (jeigu esate jaunesni nei 16 arba 19 metų), ar mokotės dieninėse studijose ir, jei sergate tam tikromis ligomis. Jeigu turite teisę į gydymą, norėdami gauti nemokamą gydymą, turėsite pateikti savo medicininę kortelę.

4. Ką daryti, jeigu gaunamos paslaugos jūsų netenkina?

4.1 Skundų pateikimo tvarka

Skundo pateikimas neturi įtakos nei jūsų teisėms, nei paslaugoms, kurios jums turi būti suteiktos.

4.2 Kaip pateikti skundą?

Skundą galite pateikti jums tinkamiausiu būdu, forma ar kalba. Galite tai padaryti akis į akį, telefonu, laišku arba el. paštu. Skundų administravimo skyriui turėtumėte pateikti tokią informaciją:

- kaip su jumis susisiekti,
- dėl ko turite nusiskundimų,
- kada ir kur įvyko tai, dėl ko turite nusiskundimų,
- kokių veiksmų, jūsų nuomone, turėtų būti imtasi.

Geriausia būtų, kad skundą pateiktumėte neatidėliodami – bent per šešis mėnesius nuo tada, kai suvokėte, kad yra priežastis pateikti skundą ir, ne vėliau kaip per dvylika mėnesių nuo įvykio.

4.3 Kaip pateikti skundą dėl gydytojo paslaugų?

Jeigu norite atsiprašymo, paaiškinimo arba jūsų gydymo peržiūros, pirmiausia turėtumėte kreiptis į tą įstaigą, kurioje jums buvo suteikta priežiūra. Ligoninė, bendrosios praktikos gydytojo klinika, privati ligoninė ar klinika, kur jums buvo suteikta priežiūra turi savas skundų pateikimo procedūras. Kreipkitės į juos dėl išsamesnės informacijos.

Informacijos apie skundų dėl Šiaurės Airijos sveikatos priežiūros paslaugų pateikimo procedūras ieškokite „NI Direct“ interneto svetainėje: <http://www.nidirect.gov.uk/make-a-complaint-against-the-health-service>

Taip pat galite susisiekti su Pacientų ir klientų teisių apsaugos taryba (angl. „Patient and Client Council“) el. paštu complaints.pcc@hscni.net arba nemokamu telefonu: 0800 917 0222.

Belfasto sveikatos ir socialinės rūpybos tarnyba:

Belfasto sveikatos ir socialinės rūpybos tarnybos Skundų administravimo skyrius:

Musgrave Park Hospital

Belfast BT9 7JB

Tel.: (028) 9504 8000

El. paštas: complaints@belfasttrust.hscni.net

Šiaurės regiono sveikatos ir socialinės rūpybos tarnyba:

Paslaugų naudotojų atsiliepimų administravimo skyrius,

Bush House,

45 Bush Road, Antrim,

BT41 2Q3

Tel.: (028) 9442 4655

El. paštas: user.feedback@northerntrust.hscni.net

Galite užpildyti ir pateikti paslaugų naudotojų atsiliepimų formą.

Pietryčių regiono sveikatos ir socialinės rūpybos tarnyba:

Norėdami susisiekti su skundų administravimo vadovu, galite: apsilankyti asmeniškai, skambinti, rašyti, siųsti faksogramą arba el. laišką į Skundų administravimo skyrių,

Skundų administravimo ir ryšių su pacientais tarnybos vadovui

Rizikos valdymo ir vadovavimo skyrius

Lough House

Ards Community Hospital

Newtownards

BT23 4AN

Tel.: (028) 9056 1427

Tekstinis tel.: (028) 9151 0137

Faksas: (028) 9056 4815

El. paštas: complaints@setrust.hscni.net

Pietų regiono sveikatos ir socialinės rūpybos tarnyba:

Korporacijos skundų administravimo pareigūnas

Craigavon Area Hospital

Portadown BT63 5QQ

Tel.: 028 3861 4150

El. paštas: complaints@southerntrust.hscni.net

Vakarų regiono sveikatos ir socialinės rūpybos tarnyba:

Skundų administravimo vadovas, Skundų administravimo skyrius

Altnagelvin Area Hospital

Londonderry

BT47 6SB

Tel.: 028 7134 5171. papild. nr. 214142

arba skambinkite tiesiogiai tel.:028 7161 1226

Trumpųjų žinučių numeris: 07780949796

El. paštas: complaints.department@westerntrust.hscni.net

Šiaurės Airijos Skubiosios medicininės pagalbos paslaugų tarnyba (NIAS)

Skundų administravimo vadovas

Site 30

Knockbracken Healthcare Park

Saintfield Road

Belfast

BT8 8SG

Tel.: 028 90400999

Tekstinis tel.: 02890400871

complaints@nias.hscni.net

www.niamb.co.uk

5. Kas bus daroma toliau?

Apie tai, kad jūsų skundas buvo gautas, jums bus pranešta per dvi darbo dienas. Išsamų atsakymą į jūsų nusiskundimą bus stengiamasi pateikti per 20 darbo dienų. Kai kuriems skundams išspręsti reikia daugiau laiko. Jums bus pranešta, jeigu paaiškės, kad skundo neįmanoma išspręsti per nustatytą laiką ir bus paaiškinta kodėl.

6. Ką daryti, jeigu Tarnybai išnagrinėjęs jūsų skundą, liktumėte nepatenkinti rezultatais?

Jei skundo sprendimas jūsų nepatenkintų, skundą galite nusiųsti Šiaurės Airijos skundų administravimo komisarui (ombudsmenui). Ombudsmenas peržiūrės jūsų skundą ir nuspręs, ar yra pagrindas jam jį svarstyti.

Daugiau informacijos apie ombudsmeno teikiamas paslaugas galite gauti su juo susisiekę:

The Ombudsman
Freepost BEL 1478
Belfast
BT1 6BR Nemokamas tel.: 0800 34 34 24

El. paštas: <mailto:ombudsman@ni-ombudsman.org.uk>
www.ni-ombudsman.org.uk

7. Kur dar galima kreiptis svarbių patarimų ir informacijos?

Daugiau patarimų ir informacijos galite gauti iš:

- Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybos: <http://www.hscboard.hscni.net>
- Vietinių sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos tarnybų:
<http://www.belfasttrust.hscni.net>
<http://www.northerntrust.hscni.net>
<http://www.setrust.hscni.net>
<http://www.southerntrust.hscni.net>
<http://www.westerntrust.hscni.net>
- Visuomenės sveikatos agentūros: <http://www.publichealth.hscni.net/>
- Pacientų ir klientų teisių apsaugos tarybos: <http://www.patientclientcouncil.hscni.net>
- Verslo paslaugų organizacijos: <http://www.hscbusiness.hscni.net>

7.1 Šiaurės Airijos pagalbos linijų tinklas: www.helplinesnetworkni.com

Interneto svetainėje www.helplinesnetworkni.com galima gauti visų Šiaurės Airijos pagalbos linijų telefono numerius ir interneto svetainių informaciją. Čia žmonės gali susirasti geriausiai jų poreikius atitinkančią pagalbos liniją. Šioje interneto svetainėje nesunku orientuotis, be to, joje rasite daugiau kaip 20 Šiaurės Airijoje veikiančių visuomeninių, savanoriškų ir nesiekiančių pelno, bendruomenės pastangomis valdomų organizacijų. Šioje svetainėje yra ir paieškos funkcija, kuri leidžia naudotojams ieškoti jiems tinkančios paramos pagal raktažodį, susirasti informacijos apie tai, ką siūlo konkrečios pagalbos linijos, rasti naujausios kontaktinės informacijos ir informacijos apie darbo laiką. Šio tinklo nariai teikia įvairias paramos paslaugas – informaciją, patarimus, konsultavimą, išklausymą, draugystę, atsižvelgiama į įvairius poreikius ir problemas.

- Vietiniai išrinktieji atstovai:
<http://www.nidirect.gov.uk/elections-in-northern-ireland>
- Vietinis Piliečių patarimų biuras: (angl. „Citizens Advice Bureaux“)
<http://www.citizensadvice.co.uk>
- Šiaurės Airijos teisės reikalų centras (angl. „Law Centre NI“):
<http://www.lawcentreni.org>
- Šiaurės Airijos Žmogaus teisių komisija (angl. „Northern Ireland Human Rights Commission“): <http://www.nihrc.org>
- Parama šeimai (angl. „Family Support“):
<http://www.familysupportni.gov.uk>
- Pietų Tairono pagalbos programa (angl. „South Tyrone Empowerment Programme“ (STEP)):
<http://www.stepni.org>
- Šiaurės Airijos Etninių mažumų reikalų taryba (angl. „Northern Ireland Council for Ethnic Minorities“ (NICEM)):
<http://www.nicem.org.uk>
- Šiaurės Airijos Savanoriškos veiklos taryba („Northern Ireland Council for Voluntary Action“ (NICVA)):
<http://www.nicva.org>

Jeigu jums reikia daugiau informacijos apie sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos sistemą Šiaurės Airijoje, spustelėkite šią nuorodą:
[Health and Social Care in Northern Ireland Gateway](#)

[\(lt. Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos sistema Šiaurės Airijoje\)](#)